№ 33 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.

Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak

na 4 aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 33 (125) Hod II. Wilnia, 24 krasawika 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

KIJEU (P.T.A.). Ukrainski nacyonalny kongress wyskazausia za rasiejskuju federacyjnuju respubliku i za autonomiju Ukrainy.

23 krasawika.

Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Miž Los i czyhunkaj Arras — Kambre trywaje artyleryjskaja bitwa. Paśla barabannaho ahnia siahońnia ranicaj paczalisia pieszyje bitwy.

Front niamieckaho Naślednika: Pry En i ŭ Szampani artyleryja z abodwych bakoŭ frontu uzmacawała swoj ahoń. Francuskije ataki byli adbity. My ŭziali 50 pałonnych.

Naszy latuny zbili ŭ worahoŭ 4 latuczyje szary i 11 samalotaŭ.

Richthofen zbiŭ swajho 46-ho woraha, Wolff—20-ho. Latuczaja eskadra Richthofena zbiła swajho sotnaho woraha.

Uschodni teatr.

Szmat dzie wostry ahoń rasiejskaj artyleryi, na katory my enerhiczna adkazywali.

Na nalot rasiejskich latunoŭ, kala Lidy, my adkazali nalotami na Maładecznu i Turec (na paŭnocznym zachodzi i na pałudziennym zachodzi ad Minska.

Makiedonski front: Na Wardary i i kala woziera Dojran wostraja artyleryjskaja bitwa. Adbiwajuczy anhlickuju ataku boŭharskimi wojskami, wyspała i nasza latuczaja eskadra.

PIECIARBURH (P.T.A.). Rada rabotnikoŭ i sałdatoŭ pastanawiła światkawać dzień 1 maja pa ŭsiej Rasiei wodłuh nowaho styiu. Buduć arhanizawany rabotnickije demonstracii, jakich Rasieja dahetul nie baczyła. Kab nie spyniłasia wajennaja rabota, rabotniki pastanawili zamiest 1 maja adpracawać niadzielu, 29 krasawika.

BUCHARA (P.T.A.). Pad naciskam rewolucii ŭ Rasiei emir Bucharski apublikawaŭ zajawu, sułaczy swajmu kraju ŭnutrenyje reformy.

WIENA. Pawodłuh dajszoŭszych siudy wiedamaściej, usie wojski ŭ Rasiei, aprycz piaciarburskaho harnizonu, admowilisia dać prysiahu tymczasowamu uradu. Hetaja pastanowa zrobiena pawodłuh dumki rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ.

KOPENHAGA. Hasudarstwienaja duma atrymała wiestku, szto ŭ Piaciarburzi naładženy dźwie wialikije arhanizacii dzieła taho, kab wiarnuć stary ład.

ŽENIEWA. Admirał Kołczok, b. naczalnik Czornamorskaho fłotu, naznaczen hłaŭnakamandujuczym Bałtyckaho fłotu.

BERN. Na ostrawi francuzy skinuli hrecki karaleŭski urad i addali ŭłaść staronnikam Wenizełosa.

ŽENEWA. Na naradzi sajuźnikoŭ u Žan de Morjen razhledali pytańnie ab miry. Poŭoficyoznaje apawieszczeńnie każe, szto sprawa miru, padniata neutralnaj Skandinawijej, wypłyła z Wieny. Na naradzi iszła hutarka ab kompensacijach, jakije zajužniki pawinny atrymać za swaje achwiary na wajnie. Paśla narada zaniałasia sprawaj Hrecii. Jak piszuć paryžskije hazety, pastanoŭleno wystupić u Afinach biez nijakich ceremonij.

Wilnia, 24 krasawika.

Suczasnyje zdareńnia dajuć jarki dokaz taho, szto ŭ žyćci narodaŭ majuć wahu tolki orhanizawanyje massy. Pakul massy hetyje nie dajszli świadomaści swajej siły i swaich patreb, ich možna dzieržać u niawoli, abiertać u skacinu raboczuju; ale s taho momentu kali jany paznali swaju kryŭdu i paznali pryczynu swajho rabskaho pałažeńnia, pierad imi adkrywajecca daroha da nowaho žyćcia. Tolki, kab pajści pa hetaj darohi, paadzinokije žadańnia asobnych ludziej pawinny zlicca ŭ adno mahutnaje žadańnie woli i pawiaści nialiczenuju armiju raskinutych na walikich abszarach harotnikoŭ da adnej, supolnaj dla ŭsiaho raboczaho narodu mety.

Orhanizacija—woś pierszaja stupień, katoraja wiadzie hramady pracoŭnaho ludu da lepszaj doli.

Dawoli hlanuć nawakoł siabie, dawoli paŭziracca chacia-by na pałažeńnie rabotnikoŭ u Niamieczczynie, dzie rabotnickije partyi i sajuzy majuć miljony czlenoŭ, kab pierekanacca, szto ŭ Zachodniaj Europie rabotniki stajać szmat wyszej za naszych tolki dziakujuczy swajej orhanizowanaści. Tolki jak orhanizowanaja siła jany zdabywajuć tam dla siabie lepszyje warunki pracy i bytu, zdabywajuć należnaje miejsco ŭ dzieržaŭnym žyćci, stanowiaczy, naprykład, u niamieckim parlamenci samuju czyślenuju partyju, s katoraj usie pawinny wielmi surjozna liczycca. I nielha sumlewecca, szto, pry spaŭnieńni apawieszczenych niamieckim impieratāram i uradam reform u dzieržaŭnym žyćci Niamieczczyny, hołas rabotnikoŭ zajmieć najbolsz wydatnaje miesco.

Ahledajuczysia na rabotnickije massy ŭ naszym kraju i ŭ stalicznym mieści jaho, my baczym, szto naszym rabotnikam daloka jeszcze da taho, czaho dajszli ich tawaryszy ŭ susiedniaj zachodniaj dzieržawie. Tolki u aposznije pierad wajnoj hady, kali śłady straszennaj reakcii, zapanawaŭszaj pa ŭsiej Rasiejskaj dzieržawie paśla 1905 hodu, stali znikać, paczałasia miž naszymi rabotnikami bolsz enerhicznaja orhanizacyjnaja rabota. Jana apirałasia hłaŭnym czynam na orhanizacijach prafesyonalnych, ale wajennyje prypadki i zwiazany z imi ahulny razhrom pramyszlenaho žyćcia ŭ naszym kraju zastali ich z wielmi ahraniczenym czysłom czlenoŭ i, szto z hetaho wynikło, s pustymi kassami... Jeszcze krychu lepsz byli arhanizowany rabotniki žydy, bolsz prywykszyje da supolnaj hramadzkaj raboty. Ale rabotniki chryścijanie, miž katorymi hetak mnoha emihrantoŭ z wioski, słaba paśpiewali za imi. i tolki ciapierasznije ciažkije czasy prymusili ich bolsz hurtawacca i supolnymi siłami zmahacca s cižarami wajennaho lichalećcia.

Ciažkaja heta nawuka, katoraja naszym rabotnikam rasczynaje ciapier woczy, pakazwajuczy im, szto tolki ŭ jednaści—siła. Ale niczoha darma na świeci nie dajecca, i za ŭsie biedy wajny raboczy narod u naszym kraju maje adnu karyść: jon zrazumieŭ patrebu orhanizacii. I heta—tym bolej na czasi, szto nabližajecca moment mira, a z im — nowaje žyćcio, ŭ katorym nie wielemožnyje pany i bahatyry, a narodnyje massy—miljonnyje hramady rabotnikoŭ i sielan — buduć kirawać swajej dolaj i dolaj swajej staronki.

Woś, da hetaho i pawinny ŭžo ŭ nas pryhataŭlacca raboczyje massy. Kali ŭ historyi naszaj Baćkaŭszczyny prabjeć hadzina prychodu nowaj budučyny, ŭsie tyje, chto dahetul byŭ pazbaŭlen usielakich prawoŭ, usie, chto krywawaj pracaj zdabywaje kusok czornaho chleba dla siabie, a nialiczenaje bahaćcje—dla druhich, pawinny ŭstać družna, jak ściena, mocnym, ważkim hołasam — wustami swaich najlepszych ludziej—skazać, czaho treba naszamu narodu, i pawahaj hetaho hołasu miljonaŭ pakirawać žyćcio kraju ŭ nowaje rusło.

Dwa dakumenty.

Worahi naszaho narodu i kraju, katoryje chacieli-by zaduszyć usie prajawy samabytnaści jaho, kab paśla biezrazdzielna zapanawać nad im, starajucca pierad usim świetam dawiaści, bytcym nasza Baćkaŭszczyna nie maje nijakich palitycznych ideałoŭ, nijakoha žadańnia wyzwaleńnia. U hetym im mnoha pamahajuć nacyonalisty roznych nacyonalnaściej kraju, katoryje ŭžo ciapier dumajuć nie ab Kraju, a ab tym, jak zabaspieczyć u im pierewahu i panawańnie tolki dla swajej nacii. Ale ŭ szyrokich demokratycznych massach, jakije stanowiać asnowu ŭsiaho krajowaho žyćcia, idzie zusim inszy

ruch: jarkuju prajawu jaho stanowić nadrukawanaja ŭ tym numery „Homana“ adozwa Socyał-demokratycznaj Partyi Litwy, da jakoj prynaležać rabotniki biełarusy, litwiny, palaki.

Dy heta — nia piersy hramadzki hołas, jaki wyskazywaje naszy palitycznyje ideały. Bolsz hodu tamu nazad — jeszcze pad toj czas, kali ŭ nas nie było pressy, demokratycznyje elementy biełaruskaho, litoŭskaho, polskaho i žydoŭskaho hramadzianstwa publiczna zajawili ab swaim palitycznym stanowiszczy. Było heta jeszcze tady, kali ŭ Rasiei panoszyŭsia caryzm, i nadzieja woli zaświaciła tolki dla tej czaści naszaj Baćkaŭsczyny, jakaja apynułasia za miežami samadzieržaŭnaj Rasiejskaj dzieržawy. Dyk i ŭ pamienionym wystupleńni predstaŭniki naszaho hramadziaństwa haworać ab ustrojstwi nowaho wolnaho žyćcia »prynamsi dla tych ziamiel, katoryje zaniaty ciapier niamieckimi wojski«.

U naszych rukach — dźwie adozwy Konfederacii Wialikaho Kniažstwa Litoŭskaho pad zahałoŭkami: »Uniwersał« (z 19 śniežnia 1915 hodu) i »Hramadzianie« (z miesiaca lutaho 1916 h.)

Wiaczornyje myśli.

Kali losy Polszczy byli jeszcze niewiadomy, kali jana stahnała razam z nami pad rasiejskim caryzmam, usie narody litawalisia nad jej, i ŭ jaje abaronu adzywalisia hałasy roznych wuczonych usich dzieržaŭ. I nia dziwa, szto mnoha synoŭ naszaho kraju, adstupiŭszy ad interesoŭ swajej Baćkaŭszczyny, prystali da supolnaj s palakami raboty dzieła adbudawańnia Polszczy. Usie jany wieryli, szto, zdabyŭszy supolnymi siłami wolu dla Polszczy, jany hetym dabjucca i swabodnaj Biełarusi i Litwy.

Niamnohije tolki biełarusy baczyli, jak palaki chacieli małady biełaruski ruch zabić pry samych jaho naradzinach, jak jany chryścili jaho imiem „intryhi“ carskaho uradu; zrazumieli dobra, szto polski narod adnosicca da nas nie jak „siestra“ da „brata“, a jak »woŭk« da »aŭcy«. I kali ciapier Polszcza u znacznaj miery siłami naszych ludziej dabiłasia woli dla swajej baćkaŭszczyny, jana, zamiest padziaki, nia tolki ni razu nie zrabiła sproby pamahczy nam, a jeszcze niepaspieŭszy sama dobra orhanizawacca, jak heta my dobra prad widzieli, chocze zachapić nasz kraj pad swajo szlachockaje panawańnie. Hetym jana zdradziła nia tolki nasz kraj, ale i apiewany szumna polski demokratyzm — „za waszu i naszu swabodu!..“

Nia dziwa, szto nasz demokratyczny narod adwiarnuŭsia s pahardaj ad takoj „siastry“; nia dziwa, szto ciapier i tutejszy polski raboczy kłas, paznaŭszy adnosiny Polszczy da naszaho Kraju, złuczyŭsia na hrunci socyalizmu z biełaruskimi i litoŭskimi rabotnikami i prystupiŭ da supolnaj z nami raboty dzieła adbudawańnia naszaj Baćkaŭszczyny. Pierażywaŭszy psychologicznuju ewoluciju, za raboczym kłasam iduć užo i druhije kłasy, i tolki buržuaznaja intelihiencija nia chocze zdawacca. Ale my widzim, szto hetaja intelihiencija nikoli nie wyjaŭlała ŭ nas swajej indywidualnaści, a ŭsio, szto rabiła, to pažyczała s Polszczy, — ŭsio rodna, jak teatralny repertuar dla „Lutni“, abo „Krakoŭski kirmasz“ u cyrku, a kali i dała niesztă „swajo“, to chiba asłaŭlenuju haspadarku byŭszaj polskaj miestowaj Uprawy.

Łabuć.

U Wilni i wakolicach.

—9—

× **Pamažycie dzieciam.** S prychodam wiasny uznimajecca wielmi wostraje pytańnie ab tym, kab choć najbolsz słabasilnym dzieciam, wuczniam biełaruskich szkoł, dać mahczymaść na czas letnich wakacij wyjechać na wiosku.

Sprawaj hetaj, papraŭdzi, najlepiej było-by zaniacca Biełaruskamu Kamitetu, ale jon, jak wiadoma, nie maje na heta patrebnych hroszy. Dyk moʻ znojducca prywatnyje ludzi dobraj woli, katoryje ci sami ŭziali-by da siabie na jaki miesiac paru dziaciej, ci zaniaisia-by orhanizacijej jakoj achronki na leto niedzie za miežami miesta. Wiaskowym žycharom prakarmić 1—2 dziaciej praz miesiac—heta zusim nieznaczny cižar, a za hety miesiac dziecia nabiarecca choć krychu sił, katoryje tak patrebny u mieści pry ciapieraszních ciažkich warunkach, asabliwa pry nawucy u szkoli.

Kali-b chto mieŭ achwotu zrabić dobraje dzieło, dyk nichaj pawiedomić Biełaruski Kamitet (Wilenskaja 33, 1).

× **U harodach** užo možna paczynać siejać haroch, fasolu, redysku, kaczanowuju kapustu, szpinat, cybulu i kapustu.

× **Nia psujcie puczkoŭ na wierbi!** Chto ich niszczyć, adbiraje u pczołmah zymaść dawać hałodnamu narodu hetki cenny ciapier miod.

Biezpłatnaja lekarskaja pamacz u Ambulatoryi pry Millionnaj wul. 3 dla chworych na weneryczyje i skurnyje chwaroby dajecca kožyn dzień ad 4 da 5 hadz., a dla chworych na žanockije chwaroby—ad 6 da 7. U niadzielu pryjomu nima.

× **Dzikaje duszehubstwo.** U roznych punktach miesta znajszli czaści ŭžo padhniŭszaho trupą kabiety (na rahu Archangielskaj, I i II Radunskaj). Lichadziejstwo hetaje ŭczynili ŭžo dawoli daŭno. Ciapier hłaŭnaja zadacza daznacca, chto zabitaja, a dziela hetaho treba ustanawić, jakije kabiety prapali niet wiedama dzie za aposznije tydni. Usie wiedamaści, choć-by zusim nieznacznyje, jakije mahliby aświacić hetu ciomnuju sprawu, treba padawać u Kryminalnaj palicii, Dominikanskaja 1, pakoj 89.

× **Kurs rubla:** Oficyalny — 2 m. 00 fen. za rubiel; u bankach pry pradažy — 2 m. 46 fen., pry kupli — 2 m. 50 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

× **Walikaja kraža.** U toj aŭtorak, pierad abiedam, u adnej haspodzi pry Kijeŭskaj wulicy ukrali 3600 rub. rasiejskimi bumažkami pa 100, 25 i 10 rub., 1400 marak 100 i 50-ci markowymi, 375 rub. „niamieckimi“ rublami, załaty damski hadzinnik, srebny mužczynski i szmat damowych reczej.

× **Prapaŭszyje dzieci.** 16 krasawika prapaŭ niamy, 12 hadowy chłapiec Łasno Aronowicz sa swajej kwatery, Ostrabramskaja 33, 4.

Kolki dzion tamu nazad z balnicy „Sawicz“ prapała dziaŭczynka 5 hadoŭ, Jozefowicz.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za apoznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz.	najniž.
za dzień z 18 na 19	+ 9°	+ 1°
„ „ z 19 na 20	+ 13,5°	+ 1°
„ „ z 20 na 21	+ 10°	+ 3,8°
„ „ z 21 na 22	+ 13°	— 1°

„U Kupalskuju nocz“.

U Biełaruskim Klubie ŭ minuŭszuju niadzielu byŭ pastaŭlen wielmi sympatyczny sceniczny abrazok „U Kupalskuju nocz“ Janki Kupały.

Heta—uscenizowanaja bajka-lehienda ab kwietcy paparaci, katoraja bytcym to zaćwitaje na Kupalle i daje cudoŭnuju moc i szczaście tamu, chto jaje znojdzie.

U Bajcy Kupały mnoha symwolizmu. Dziaciuk, katory szukaje cudoŭnaj kwietki, — heta symwoł ahulnaludzkaho žadańnia zdabyć szczaście i dolu. Ale darohu da kwietki zastupaje jamu «Duch puszczy», katory chawaje ad ludzkoha woka hetaje szczaście. Darma dziaciuk usiej duszoj rwiecca k jamu, nia hledziaczy na ŭsie strachi, szto baroniać dostupu da nietry lasoŭ, daremna jaho serdecznaja ach wiara, — i darma u śnie kružacca nad im rusałki i nawiewajuć dumki ab jasnaj buduczyni: kali zaćwiła paparać, i dziaciuk praciahnuŭ užo ruku, kab sarwać žadanuju kwietku,—„Duch puszczy“ stanuŭ jamu na darozi, kinuŭ u duszu atruczenyje zierniaty bieznadziejnaści,—i prad waczyma dziaciuka razwiejałasia mara szczaścia, i, jak padkoszeny snop žyta, padaje jon na ziamlu z raspaczliwym krykam: „Dajcie kwietku! Dajcie sonce!“

Inscenizacija była wielmi ŭdacznaja. Nia hledziaczy na malenkuju scenu, na trudnaść ustanoŭki na joj adpawiednych dekoracij, jak sceny spatkańnia dziaciuka z „Ducham puszczy“, tak i karahod rusałak prajszli wielmi dobra, pakidajuczy pa sabie estetycznaje ŭražeńnie. Szczyraja padziaka naležycca jak naszym artystam, tak i režyseru—p. Olechnowiczu, bo supolnymi siłami stwaryli papraŭdzi pieknuju recz.

Č czytać jak CZ; Š—jak SZ

WIESNA.

Dzie dadoć — zrablu pazyku
I najmu sabie muzyku:
Dudara z jaho dudoju,
Kab ihraŭ jon mocna joju.
„Hrajka, hraj! Ja zaśpiewaju,
„Szto ciapier na sercy maju..“
— I dudar užo ihraje,
Majo-ž serce tak śpiewaje:
...„Prapadzi, maja žuda,
Usio, szto cierpić niebarak:
Usie niestatki, dy bieda!
Ja sczarnieŭ, hladzi, i tak, —
Tolki wus adzin bielawy...
— Hodzi muczyć! Ja chaczu
Siły, pracy i zabawy,
I wiasiella u waczu!
A z czaho ja uzbujaŭsia?
Bo wiesna idzieć da nas:
Jak ubaczyŭ, — zaśmiejaŭsia
I wiasioły staŭ na czas...
Hrajka, hraj! Bo serce skacze, —
Jamu treba mocna hrać;
A žuda nichaj papłacze,
Czas jaje i zabywać...“

Aleś Harun.

Barysauski pan-Cialej.

(Apawiedańnie staraho dzieda).

Było heta daŭno, daŭno,—pomniu, jak siahońnia, jak my, nawabrancy, ŭ pieršynu zjawilisia pierad jasnymi waczyma feldfebela Bìča. Pryznacca, to nie zusim dobra kratać niabośčykawy kostački, bo hety Bičok pamier užo (pucham jamu ziamielka!); ale što ž zrobiš, kali nadta świarbić sałdacki jazyk: tak i chočecca uspomnić adnu karocieńkuju sprawu:

Woś, znače, prypierli nas u kazarmu i zakamandawali:

— »Smirna! Bič idzie!«

Paraŭnialisia chłopcy i uswiali woču na možnaho pana.

— »Nu, chłopcy, budu pytacca, zrazu adkazywać, ani mur... mur...«

Stalm, sałaplačym, wytraščyŭšy wočy.

— »Ty jakoj hubernì?« — paspytaŭsia u pieršaho.

— »Waršaŭskaj, proša pana«, — adkazaŭ toj.

— »Što Waršaŭskaj, to heta dobra; ale panoŭ tut nimašyka, a Waše błaharodzije tutka stajić, čy bačyš?

»A ty jakoj?« — pytaje druhoha.

— »Siedleckaj, proša pana«.

— »Hłuchi ty, čy jakaja chwaroba? Ja nie pan, a Wasze błaharodzije! Paśmiej chto skazać „pan“, u morrrrrr...du dam, łyč na bok zwiarnu!

»Ty jakoj?«

— »Łomžynskaj, proša pana...« — bojazna adkazaŭ nawabraniec.

Bič nia wytrymaŭ i treznuŭ z razmachu, jak kazaŭ, u mordu.

— »Woś tabie, woś tabie! Nie pan, a Waše błaharodzije! Wybju zuby, dziesiatamu zakažeš... lichańka wašym mazham, kudy ni tknieššia, pan dy pan, a świniej paświć niekamu!

»Ty jakoj?« — spytaŭsia u chłapca, szto stajaŭ radkom sa mnoj.

— »Ja, ja... Barysaŭski, s-pad Chałapienič...«

— »Zwać jak?«

— »Zwać... Cialej...«

— »Što heta za imia? u pieršynu czuju! Zwodny, hlań u kalendar, czy jościka tam Cialej.«

— »Nimaszyka!« — pierahledziŭšy adkazaŭ zwodny.

— »Doma jak ciabie zwali, Chałapieničski rajdun?«

— »Doma, to mianie Pan-cialejem zwali, a tutka brat nie abmanisz: bačyŭ, jak palakoŭ waliŭ u mordu, bačyŭ! Nie na Waršawiaka napaŭ, a na Barysaŭca...«

Hałubok.

Nia szkodziłoby pastawić „U Kupalskuju nocz“ jeszcze raz.

U hetu niadzielu, 22 krasawika, u Biełaruskim Klubie byŭ pastaŭlen uscenizowany abrazok „Dzied i Baba“—s piejeńniem pawodłuh muzyki Moniuszki. Muzyka wielmi charakterystycznaja, asnowanaja na wiadomych «dziedaŭskich matywach.»

Adyhrali pjesku wielmi miła; dyj piejali dobra.

Apracawaŭ jaje i režyserawaŭ p. F. Olechnowicz. Ihrali siły biełaruskaj dramatycznaj drużyny.

Sala Klubu, jak zaŭsiody, była poŭnaja. A.

Z USIAHO KRAJU.

BARANAWICZY. Tutejszaja niamieckaja wajennaja hazeta ŭ wielmi haraczych słowach apisywaje charastwo wiasny »hetaho biełaruskaho żaleznadarożnaho wuzła«. My hetak sama horacza witajem, tolki na dobra ŭžo nam znajomaje charastwo naszaj wiasny, a toje, szto niemcy ŭreszcie zrazumieli, szto Baranawiczy nie „Litauen“ i nie «Polen», a »Weissrussicher Knoten«.

BIEŁASTOK. Palicija aresztawała czeławieka, katory na prawasłaŭnym mahilniku adłamaŭ niekolki bronzawych kryžoŭ i pradaŭ ich.

BAHNOŬKA (pad Biełastokam). Ad piaruna pry silnym wietry zhareli tut 9 humien.

SKIDEL. 11 i 12 krasawika tut byli narodnyje wieczarynki na karyść narodnych strawień. Jany dali 750 m. dachodu.

HRODNIA. 24 i 25 krasawika tut buduć ahledać kaniej.

RUDNIKI. 3 tutejszych haspadaroŭ pakarali ciažkimi sztrafami hraszmi za pradažu kaniej biez pazwaleńnia Krejshaŭptmanna.

KOUNA. 15 maja 1917 h. u Koŭni adkrywajucca 4-miesiacznyje kursy dla litoŭskich wuczycieloŭ ad 17 hadoŭ da 30. Zajawy padawać nie paźniej, jak 28 krasawika.

KOŬNA. Kożyn žychar Koŭny i wakolicy Nižnije Szancy pawinien ad kožnaj swajej karowy zdawać u miestowaje upraŭleńnie pa 6 litroŭ małaka ŭ tydzień pa 20 fen. za litr: 3 litry ŭ aŭtorak i 3 — ŭ piatnicu.

SUWAŁKI. Pierszy raz paśla doŭhich hadoŭ na dabraczynnym kancercі wystupali razam żydoŭskije i polskije artysty.

SZAKI, Władysławoŭsk. paw. Tut aresztawali złodziejskuju cheŭru s 6 dusz, miž katorymi najmałodszamu chłapcu 11 hadoŭ.

Apawieszczeńnie.

Ab wydaczy paszpartoŭ u i milicyjnym cyrkule.

U miestowym okruzi Wilni iznoŭ budzie adbywacca wydacza paszpartoŭ usim, chto pawołuh wydanych zahadoŭ pawinien mieć paszpart Ober Ost (świetła-sini szzytak s fotohrafijej i odciskam palca), ale z jakoj-budź pryczyny jaho nie maje.

Heta adnosicca asabliwa da tych:

1) chto paśla wydaczy paszpartoŭ u lipniu i žniŭniu 1917 hodu skonczyŭ 10 hadoŭ;

2) chto ŭ czasi wydaczy paszpartoŭ nia moh jawicca s pryczyny chwaroby, abo kaho, naahuł, nie było;

3) chto prybyŭ u miestowy okruh Wilni, nie atrymaŭszy jaszcze paszpartu Ober Ost u druhim pawiecі;

4) chto zhubiŭ swoj paszpart, u kaho paszpart ukrali, ci jon prapaŭ inszym sposabam;

5) u kaho paszpart hetak zniszczen, szto nia može słužyć swajej meci;

6) tutejszyje niemcy, paddanyje Niamieczczyny, niezaležnie ad taho, ci jany ŭžo majuć paszparty Ober Ost, czy nie. Atrymanyje hetymi asobami polskije, czy litoŭskije paszparty abmieniwajucca na niamieckije.

Pamienionyje ŭ punktach 1—6 asoby, katorym pawinny być wydany paszparty i katoryje prażywajuć u i milicyjnym cyrkule, pawinny jawicca ŭ aŭtorak, 24 krasawika, ŭ biuro i milicyjnaho cyrkułu, Bazyljanskaja 6, majuczy swaje dakumenty. Chto nie jawiecca dzieła atrymeńnia paszpartu, taho żdže kara i tamu nia wydaduć karty na chleb.

Ab czasi wydaczy paszpartoŭ u druhich milicyjnych cyrkułach budzie apawieszczeno paźniej.

Wilna, 19 krasawika, 1917 h.

Der Deutsche Stadthauptmann
Pohl.

Rewolucija u Rasiei.

PIECIARBURH (P.T.A.). Na telehramu amerykanskaho deputata, socyalista Mejera, pasłanuju na imia Czcheidze, ŭ katoraj Mejer pryzywaje radu rabotnikoŭ i sałdatoŭ wyskazać swoj pahlad na mir, spaŭnicielnaja kamisija rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ dała hetki telehrafny adkaz:

„Usia rewolucyjnaja demokracija Rasiei dabiwajecca nie separatnaho, a mižnarodnaho mira biez zawajewańnioŭ i zwarotu kosztaŭ, na asnowi wolnaho razwićcia narodaŭ.“

BERLIN. Czutki ab zamireńni z Rasiejej ńi na czym nie asnowany.

SZTOKHOLM. Sawienko, katory adwaziŭ Mikałaja Mikałajewicza u Krym, apawiedaje, szto siamji Roma nowych addadzieny da užytku ozatyry niewialikije damy, katoryje pilnuje wojsko.

Socyalistycznyje hazety dzielacca na dźwie partii, jakije miž saboj wiahuć wajnu. Adny paddzieržywajuć prawicielstwo, druhije pryzywajuć da adkrytaho zmahańnia z im. Hazeta studentoŭ pryzywaje da zmahańnia z buržuaznymi prawicielstwami Francii i Anhlii.

Hłaŭny kwatermistr rasiejskaj armii, hienerał Łukowskij, każe, szto rasiejskaja armija pierakonana ab nabliženni kanca wajny. Czutki ab razdzieli ziamiel wyzywajuć czyślenyje prypadki pakidańnia sałdatami frontu. U akopach razdajuć radykalnyje listki.

SZTOKHOLM. Pieciarburski wajenny okruh pa zahadu tymczasowaho uradu abjaŭlen na pałażeńni usilenaj achrany. Da czasu prypyniena swaboda schodak.

Kala Lenina hurtujecca rabotnickije hrupy, katoryje majuć u swaich rukach kala 40.000 wintowak i 30.000 rewolweroŭ.

U spadziewanych stycakach Piechanow i Lenin zajmuć wydatnaje miesco.

PIECIARBURH (P.T.A.). Socyalist Lenin, wiarnuŭszysia z zahranicy, na socyalistycznaj naradzi krytykawaŭ raspadajuczujusia socyał-demokraciju i żadaŭ, kab była stworena nowaja socyalistycznaja komunistycznaja orhanizacija. Niekatoryje „mienszewiki“ i „bolszewiki“ wystupali z pramowami proci teoryi Lenina. U kancy narada pierawažywajuczaj bolszaściu pryniała rezoluciju ab sazywie zjezdu ŭsich socyalistycznych orhanizacij.

AMSTERDAM. Lenin damahajecca niezdkładajuczy zamireńnia i kary dla Kierenskaho i Czcheidze, katorych winawacić u zdradzie mižnarodnaho socyalizmu.

Hienerał Brusiłow skazaŭ trom pryjechaŭszym na front dumskim deputatam, szto sałdaty admaŭlajucca wiertacca na front i szto pieciarburskaja hwardija chocze astacca ŭ Pieciarburzi.

PIECIARBURH (P.T.A.). Plechanow pryjechaŭ siudy razam s predstaŭnikami anhlickich i francuskich rabotnickich sajuzoŭ.

Na zasied ńni rabotnikoŭ i sałdatoŭ Plechanowa prywitaŭ Czcheidze, kažuczy: „Rasieja siahońnia pierežywaje adzin z najwialikszych dzion, baczuczy pawarot naszaho wialikaho wuczyciela, Plechanowa, katory nakaniec može spoŭnić dadzienaje słowo, szto wiernіecca ŭ Rasieju tolki tady, jak car Mikałaj budzie pad aresztam. Jaho nadziei spoŭnieny“.

Predstaŭniki francuskich i anhlickich socyalistoŭ witali rasiejski narod i wyskazali radaść swaich staron s pryczyny wyzwaleńnia Rasiei.

Plechanow apawiedaŭ ab czasi swajej emihracii i ab pracy dzieła socyalizmu ŭ Rasiei.

KOPENHAGA. Rasiejskije hazety s 7 krasawika drukujuć hetkuju oficyalnuju zajawu ministra sudoŭ, Kierenskaho:

»Pahlad Milukowa na zadaczy rasiejskaj żahranicznaj palityki ŭ hetaj wajnie — heta jaho asabisty pahlad i zusim nie adbiwaje ŭ sabie dumak tymczasowaho prawicielstwa«.

Palitycznyje kruhi, da katorych naležyć jon, Kierenskij, ćwiorda adkidajuć zawajewańnie ziamiel czužych nacij i ŭstałakaje pakaszeńnie na niezaležnaść centralnych dzieržaŭ.

KOPENHAGA. Anhlicki urad zažadaŭ, kab na paszpartach rasiejcoŭ, jakije wiertajucca ŭ Rasieju, było nadpisano pazwaleńnie nia tolki rasiejskaho konsuła, ale i anhlickaho. Rasiejski tymczasowy urad prystaŭ na heta.

WASZYNGTON. U uradowych kruhach Ameryki panuje pierakonańnie, szto treba dać usielakuju pomacz nowamu demokratycznamu prawicielstwu ŭ Rasiei.

CHRYSTYANIJA. Z Londona danosiać, szto anhliczanie niepakojacca za rasiejski front, katory stanowić jdynaje słaboje miesco ŭ žaleznym kole, jakoje z usich bakoŭ akružaje centralnyje dzieržawy.

APARANDA. Danosiać ab krywawych żydoŭskich pahromach u roznych rasiejskich miestoch.

Pa zahadu Kierenskaho aresztawali pałkoŭnika Holenberga, naczalnika finlandskaj wajennaj cenzury.

Usim sałdatam, katorym bolsz za 40 hadoŭ, dajuć odpuskі na raboty ŭ poli doma.

Rabotniki ŭ Helsingforsi zwiarnulisia da rasiejskich sałdatoŭ z prośbaj pamahczy im dabicca 8-hadzinnaho raboczaho dnia. Bajacca ahulnaj zabastoŭki na ŭsiej Finlandii.

PIECIARBURH. Hienerał Hurko u prykazie pa armii centru zajawiŭszto wybaru aficeroŭ samimi sałdatami dapuścić nielha.

SZTOKHOLM. »Birž. Wied.« piszuć: »Naszy harady cierpiać ad wostraj niedastaczy spažyŭnych praduktoŭ«.

Uradowaja »Riecz« pisze:

»Z roznych wakolic dachodziać wiestki ab surjoznym rasstrojstwie i niebaspiecznym upadku naszaho hramadzkaho žyćcia.

Z usiaho świetu.

BERLIN. »Vorwaerts« danosić:

Na naradzi niamieckich socyał-demokratoŭ, na katoraj byli kiraŭniki aŭstryjackich socyalistoŭ Adler, Sajc i Renner i wenhierskich—Garrani i Weltner, pryniata rezolucija ab miry, ŭ jakoj haworycca:

»Z abureńniem adkidajem my zajawu warožych prawicielstw, szto wajna patrebna dzieła zawiadzieńnia ŭ Niamieczczynie wolnych uradowych ustanoŭ. Razwiwać swaje unutrenyje ustanowy pawodłuh swajej dumki — heta zadacza samaho niamieckaho narodu«.

BERLIN. Sajuznaja rada pryniała žadańnie Rejchstagu, kab byŭ skasowan zakon, zabaraniaŭszy jezuitam pracawać u miežach Niamieczyny.

SZTOKHOLM. 20.000 rabotnikoŭ zrabili pie ad szwedzkim parlamentam demonstraciju s pryczyny niedastaczy spažyŭnych praduktoŭ. Paśla uspakaicielnaj pramowy socyalista Brandinga rabotniki spakojna razyjszlisia.

PARYŽ. Francuskije hazety pryzywajuć Wenizelosa abjawić u Hrecii respubliku.

AFINY. Spadziajucca, szto gabinet zara wyjdzie ŭ adstaŭku.

MADRYT. Gabinet padaŭsia ŭ adstaŭku, pryzywajuczysia na układ ahulna-palitycznych warunkoŭ.

Haława nowaho gabinetu — Marcia Pryeto, liberał.

Skolki u Niamieczynie rabotnikoŭ.

Pawodłuh aposzniaho spisu nasialeńnia ŭ Niamieczczynie było 30,457,980 mužczyn, u tym liku rabotnikoŭ — 7,003,093. Miž aposznimi roŭna 7 miljonaŭ—ad 20 da 30 hadoŭ.

U Aŭstro Wenhryi s 13 miljonaŭ mrżczyn czysło rabotnikoŭ — kala 2 miljonaŭ.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

20.IV. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Na poli bitwy pry Arra ahoń krapczeje.

Front niamieckaho Naślednika: Pacaty 16 marca pierachod na nowyje pazycii na paŭnocznym uschodzi ad Suasson, daŭno pryhatawanyje, zakończen. Worahi niapeŭna pasoŭwajucca śledam.

Batalija pry En ŭ Szampani tryważe dalej. Isłi niezwyczajna wostryje bitwy. Nowaja sproba francuzoŭ zrabić praryŭ nieŭdałasia. Dahetul francuskaja hłaŭnaja kamanda puściła ŭ choć dzieła szturmoŭ 30 dywizij. Nadziei Francii na ich nie zbylisia.

Uschodni teatr:

Artylieryjski ahoń rasiejcoŭ szmat dzie dachadziŭ znacznaj siły. Pieszych bitw nie było.

Makiedonski front: Pry Czyrwonaj Scianie adbity francuskije ataki, wiedzienyje proci niamieckich i bołharskich wojsk. Worahi zaŭładali adnym uzhorkam.

21.IV. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Ahoń miž Loos i Arras krapczeje.

Front niamieckaho Naślednika: Pry Czerni my adwajewali cukrawarniu. Pry Irtebia-Fe my adbili francuskije miejscowyje ataki. Pry Bremon adbity rasiejcy. Na froncі Szampani paśla silnaho artyleryjskaho ahnia paczalisia pabiedzi nowyje wostryje ataki, katoryje adbity.

U aposznije dni ŭ bitwach na pawietry i ahniom z ziamli zniszczeny 10 samalotaŭ worahoŭ.

Uschodni teatr:

Niczoha wydatnaho.

22.IV. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: U niekolkich punktach na froncie u Flandryi i Artua artyleryjskaja bitwa krapczeła. Na poŭnaczy ad Skarp ahoń dajszoŭ najwyszejszaj siły.

Front niamieckaho Naślednika: Na En i ŭ Szampani — słabaja bajewaja rabota. Pry Berri-o-Bak my ŭzarwali francuski hłokhaŭz.

Worahi utracili 6 samalotaŭ, u tym liku 5 skinuła eskadra latunoŭ v. Richthofena.

Nad Njuportam zniszczen u worahoŭ latuczy karablel.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA 21.IV. **Italjanski teatr:** Na paŭnocznym zachodzi ad Arsjero my ŭziali ŭ pałon 1 aficera i 30 sałdatoŭ.

WIENA. 22.IV. **Italjanski teatr:** U wakolicach Troch Wiarszyn uziaty ŭ pałon 1 aficer i 75 sałdatoŭ, zdabyty 2 kulemioty.

Kala wajny.

KOPENHAGA. „Socialdemokraten“ pisze:

Chodziać czutki ŭ konkretnaj formi, szto miž Niamieczczynaj i Anhlijej iduć pierehawory ab miry.

SOFIJA (W.T.B.). Boŭharskaje telehrafnaje ahlenctwo danosić:

«Boŭharski narod witaje naradziny nowaj Rasiei. Boŭharyja abjawiła wajnu nie rasiejskamu narodu, a carskamu ŭradu».

BERLIN (W.T.B.). Impieratar pasłaŭ na imia Naślednika telehramu s padziakaj wojsku, pabiedna adbiŭszamu francuskije szturmy na En i ŭ Szampani, i wyskazaŭ ćwiorduju pastanowu dawiaści wajnu za byt da pabiednaho kanca.

BERLIN (W.T.B.). Jak danosiać ad 13 da 18 krasawika, isnoŭ zatopleno ŭ Anhlickim kanali, Atlantyckim akiani i Paŭnocznym mory warożych i neutralnych karabloŭ ahułam na 93.000 tonn jomkaściu.

BERLIN. (W.T.B.). 14 krasawika na zachodzi ad Aleksandryi naszaj padwodnaj łodkaj ciažka papsowan anhlicki mały krejser. Možna dawoli peŭna dumać, szto jon zatanuŭ.

BERLIN (W.T.B.). Z aposznlaj ekspedycii naszych padwodnych łodak da bierahoŭ Anhlii nie wiarnulisia naszy minanoscy G 85 i G 42. Treba dumać, szto jany pahibli.

HANNOWER. Hazety za naślednika pamierszaho hienerał-hubernatara Belhii, Bissinga, liczać hienerała v. Falkenhaŭzena.

WAJNA ZAMIRAJE.

BERLIN. Kamisija Rejchstagu dzieła handlu i pramyszlenaści na aposznim zasiedańni zaniałasia sprawaj ekonomicznaj demobilizacii i pierachodu z wajennaho stanu da mirnaho.

TURYN. „Stampa“ pisze, szto anhlicki premjer-minister zahawaryŭ ab spadziewanym miry, kažuczy, szto naśpiewajuć i szybka nabližajucca ważnyje zdareńnia.

ŽENIEWA. U Paryžy naładžen kamitet dzieła budowy Pałacu Mira u Ostendzi. Papież achwiarawaŭ na heta 100.000 frankoŭ.

KOPENHAGA. «Socialdemokraten» drukuje pahlad francuskaho ministra Toma na mahczymaść sustreczy francuskich socyalistoŭ z niamieckimi ŭ Sztokholmi na socyalistycznaj konferencii, na jakoj buduć razhledać sprawu mira. Mižnarodnaja jednaść (Internacyonał) adnowicca macniejsza, czym kali-kolecy, i budzie apiracca na nacyonalnyje adzinki.

MANCZESTER. Na zjezdzi anhlickaj socyalistycznaj partyi pastanoŭleno dabiwacca u prawicielstwa, kab uwieś narod padaŭ swoj hołas, ci jon chocze paczać pierehawory ab miry.

BERN. Boŭharski pasoł skazaŭ karespandentu „Tageblatt“ ab wajennych metach Boŭharyi:

«My žadajem Makiedonii, Dobrudžy i daliny Morawy, jak boŭharskich ziamiel, kab wypaŭnić ideał usich boŭharoŭ: zbudawać zjednanuju, niezaležnuju, demoratycznuju Boŭharyju».

SZTOKHOLM. Rasiejski prezydent ministroŭ, kniaź Lwow, skazaŭ karespandentu „Russk. Słowa“, szto možna napeŭna spadziewacca mira ŭ hetym hadu.

BERN. „Populaire“ du Centre“ pisze, szto treba radasna witać fakt hutarak ab miry i warunkach miru.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej